

Razvijanje tehniškega mišljenja v vrtcu

■ **Petra Krašna**, diplomirana vzgojiteljica predšolskih otrok, je vzgojiteljica v vrtcu *Vrtljak* v Miklavžu na Dravskem polju. Je vodja strokovnega aktivna in koordinatorica nekaterih projektov v vrtcu.

Prispevek je nastal na podlagi raziskovalne naloge v skupini otrok v vrtcu. Pišemo o razvijanju tehniškega mišljenja predšolskega otroka in prepletanju tehnike s področji Kurikuluma za vrtce, kjer tehnika ni zapisana kot samostojno področje.

Tehnična vzgoja je v *Kurikulumu za vrtce* (1999) prepletena z vsemi področji, ni pa opredeljena kot samostojno področje dejavnosti. Pomembna je celotna medpodročna prepletenost delovno-tehnične vzgoje z vsemi ostalimi področji v kompleksen vzgojni program, kjer gre tudi za uvajanje otrok v svet dela. Brez tega ni popolnega razvoja mišljenja. Prav gotovo je največ teh možnosti v okviru narave, kjer so zapisani tudi globalni in konkretni cilji, ki so prepoznavni kot cilji tehnike in tehnologije (Papotnik, Katalinič in Fošnarič, 2005). V vrtcih mora obstajati prepletenost intelektualne, telesne, likovne, higiensko-zdravstvene, glasbene in plesne vzgoje z delovno-tehnično vzgojo.

Med cilji, zapisanimi v *Kurikulumu za vrtce*, lahko razberemo, da otrok med igro odkriva namembnost in uporabnost stvari ter spoznava, kako le-te delujejo. Vzgoja v vrtcih temelji na učenju predšolskega otroka ob njegovi neposredni aktivnosti s

predmeti in pridobivanju konkretnih izkušenj z ljudmi, s stvarmi, z razmislekom o dejavnostih ter z oblikovanjem predstav in predpojmovnih struktur na osnovi pravih generalizacij; temelji na notranji motivaciji in reševanju konkretnih problemov ter pridobivanju socialnih izkušenj.

»Kako pa to deluje?« je ključno vprašanje, s katerim otroci stremijo k tehnološki pismenosti že v zgodnjem otroštvu. Otrok spoznanja pridobiva preko igre in dejavnosti tako, da opazuje, posnema, se pogovarja, konstruira, gradi, izdeluje, preiskuje, razstavlja in zbira (Papotnik, 1988). Otrok svoje znanje aktivno uporablja pri risanju, načrtovanju igre, konstrukciji, preizkušanju, eksperimentiranju, reševanju problemov in sprejemanju odločitev o najboljših rešitvah za svoje življenje.

Otroci ob tehniških dejavnostih zadovoljujejo potrebo po aktivnosti in ustvarjalnosti, uveljavljanju in samopotrditvi. Tehnično delo lahko vpliva na oblikovanje značaja,

razvijanje ustvarjalno-tehniškega mišljenja, odkrivanje lastnih sposobnosti in interesov, otrok pa ima tudi motivacijo za produktivno delo. Otrokom nudi vrsto vzgojnih možnosti, kot so: spoznavanje gradiv, koordinacija gibov, natančnost, vztrajnost, doživljanje lepega, razvijanje urejenosti in ustvarjalno dopolnjevanje vsebin, oblik delovnih tehnik. Če se je ob lastni aktivnosti otrok nekaj naučil ali ustvaril in je to hkrati koristno in uporabno, je zadovoljen. Takrat obstaja velika možnost, da bo s to aktivnostjo nadaljeval in se bo želel naučiti še več. Uspehi ga bodo vodili v iskanje novih postopkov, s tem pa se mu bodo razvijale specifične telesne in umske sposobnosti. Dojel bo koristnost svoje aktivnosti, zato se bo v njej še izpopolnjeval, samoiniciativno bo iskal nove dopolnitve, dobival nove ideje. To mu bo porajalo občutek ponosa. Rezultati dela razvijajo v otrocih samozaupanje in težnjo po uveljavljanju z delom. Z znanjem, razvojem lastnih sposobnosti in s svojim izdelkom otrok krepi pozitivne medsebojne odnose (Lipar Kadunc, 1995). Predšolski otrok se nenehno srečuje z odpadnim materialom. Prav tako se dnevno srečuje s tehniko. Zato v vrtcu velikokrat nudimo dejavnosti, ki se izvajajo preko igre in so povezane s tehniko. Tako se seznanijo s prvimi spoznanji in izkušnjami tehnike in tehnologije. Med načrtovanimi dejavnostmi otrok pridobiva nova spoznanja, kako preoblikovati odpadne materiale in ugodno vplivati na lastno okolje.

Otroci predšolske skupine *Kapljice* v vrtcu *Vrtljak* Miklavž na Dravskem polju so izdelali štiri izdelke. Z raziskovalno nalogo smo želeli ugotoviti, ali so otroci zmožni izdelovati iz odpadnega materiala, ali so materiale poznali že pred uporabo, ali znajo samostojno uporabljati in poimenoovati orodja in pripomočke. Zanimalo nas

Končni izdelki iz: kovine (tablica z imenom), blaga (denarnica), kartona (stojalo za barvice) in plastike (preprosto brenkalo).

je tudi, ali so sposobni izdelovati in hkrati dojemati delovne procese. Tehniške dejavnosti smo izbrali skupaj z otroki v oddelku tako, da smo jim vedno postavili neko problemsko situacijo. Le tako lahko otroka dobro motiviramo, da uvidi rešitev in cilj lastnega dela. Stremeli smo k temu, da lahko otroci ugotovijo, kako lahko sami ugodno vplivajo na okolje, tako da stare predmete preoblikujejo v nove in uporabne. Za vsak izdelek smo uporabili nova tehnična orodja in nove materiale, katerih lastnosti smo šele odkrivali. To so bili: karton, plastika, kovina in blago.

Cilje raziskovalne naloge, ki smo si jih zastavili, smo dosegli, saj smo otrokom približali odpadne materiale, jih naučili le-te preoblikovati in razvijati boljše predstavo o njih. Otrokom smo omogočili izkušnjo,

kako lahko sami prispevajo k ohranjanju čistega okolja in zmanjševanju odpadkov. Preko praktičnih dejavnosti so se otroci naučili, da ob izvajanju tehnološke dejavnosti potrebujejo orodje, materiale, gibanje, varnost in načrtovanje. Samo z lastno aktivnostjo so prišli do spoznanja, da se veliko teh področij nanaša na njihovo vsakdanje življenje.

Otrokom smo omogočili okolje, v katerem so lahko ustvarjali, pridobivali nove izkušnje in razvijali ustvarjalno-tehniške sposobnosti. Seznanili so se s kovino, blagom, plastiko, kartonom, ki so jih preoblikovali s pomočjo pravilne in varne uporabe novih orodij.

Ob rokovanju z novimi orodji in pripomočki so si otroci pridobili nove tehnične izkušnje. Ob delu so uživali in kazali zanimanje

zanj, zato menim, da bi morali strokovni delavci v vrtcih večkrat izbrati tehniške dejavnosti. Ob izvedenih praktičnih dejavnostih so otroci razvijali fino motoriko, koordinacijo roka – oko, spretnost, natančnost in vztrajnost.

Vzgojitelji, pa tudi starši, moramo otroku omogočiti, da spozna čim več tehnoloških področij. O le-teh pa se je treba z njim veliko pogovarjati in razpravljati. ◀

Literatura

- *Kurikulum za vrtce* (1999). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Lipar Kadunc, Valerija (1995): *Učimo se ročnih ustvarjalnosti*. Ljubljana: Captain.
- Papotnik, Amand (1988): *Tehnika za najmlajše: prispevki k delovno-tehnični vzgoji v vzgojno-varstvenih organizacijah*. Novo mesto: Društvo pedagoških delavcev Dolenjske, Pedagoška obzorja.
- Papotnik, Amand; Katalinič, Dane; Fošnarč, Samo (2005): *To zmoremo že sedaj: iz opazovanjem, raziskovanjem in ustvarjanjem v svetu naravoslovja in tehnike*. Limbuš: Založba Izotech.

Družina, mojstrovina narave

15. maj – mednarodni dan družin

■ **Tina Polajžer**, prof. slovenskega jezika in vzgojiteljica predšolskih otrok, je vzgojiteljica v *Vrtcu pri OŠ Kungota, enota Zg. Kungota*.

Ko v vrtcu beseda nanese na družino, otrokom zažarijo oči in imajo toliko povedati, saj se s pojmi in situacijami, povezanimi z družino, vsakodnevno srečujejo. V Vrtcu pri OŠ Kungota, v skupini Dežniki (homogeni oddelek otrok, starih 4–5 let), smo mednarodni dan družin in teden družin obeležili s 3-tedenskim projektom Družina, mojstrovina narave.

Kaj je družina

Generalna skupščina Združenih narodov je leta 1993 razglasila 15. maj za mednarodni dan družin. Mednarodna skupnost želi ob tem dnevu opozoriti na pomen in vpliv družin na sodobno družbo. 15. maj pa pri nas ni le dan družin, temveč tudi uvod v teden družin (15.–22. maj), ko Zveza prijateljev mladine Slovenije in Zveza družin v sodelovanju s kulturno-umetniškimi organizacijami ponujata brezplačne vstopne v muzeje in galerije, vsako leto pa v tem času potekajo tudi številni dogodki, namenjeni družinam.

Veliko sociologov in psihologov se je ukvarjalo z vprašanjem, kaj je družina in kaj jo sestavlja. Glede na raziskave in preučevanje družine so se razvile številne definicije, ki imajo veliko skupnega.

»Družina je najmanj dvogeneracijska družbeno varovana skupnost, temelječa pretežno na zakonski zvezi, vendar to ni nujna podlaga. Njena osnovna vloga je rojstvo, nega in vzgoja otrok ter zagotavljanje čustvene varnosti za vse, ki ne morajo skrbeti zase.« (Leksikon Cankarjeve založbe, 1998: 223)

»Družina je družbena skupina, za katero je značilno skupno bivanje, ekonomsko sodelovanje in reprodukcija. Vključuje odrasle obeh spolov, med katerimi najmanj dva vzdržujeta družbeno priznано seksualno razmerje, in enega ali več otrok, lastnih ali posvojenih, ki živijo skupaj.« (Haralambos in Holborn, 2005: 325)

»Družina je prav gotovo ena najpomembnejših oblik vsakdanjega življenja ljudi. Zaradi močne povezanosti med starši in otroki so njihovi medsebojni odnosi dolgotrajni. Takšnemu tipu v sociologiji pravijo

